

בהתוועדות י"ט כסלו תשל"א שהתקיים ביום ה' פ' וישב, ערך הרבי הדרן על מס' עבודה זרה והסביר הסיום "כי הא דמור יהודה ובאטי בר טובי הוו יתבי קמיה דשבור מלכא אייתו לקמייהו אתרוגא פסק אכל פסק והב ליה לבאטי בר טובי הדר דצה עשרה זימני בארעא פסק הב ליה למור יהודה א"ל באטי בר טובי וההוא גברא לאו בר ישראל הוא א"ל מר קים לי בגויה ומר לא קים לי בגויה איכא דאמרי א"ל אידכר מאי עבדת באורתא" לכל פרטיה. אחד החידושים העיקרים של ההדרן הי' (ראה לקו"ש חי"ט פ' דברים שיחה ה' בארוכה) לבאר הדיוקים בלישנא קמא והאיכא דאמרי, ושזה תלוי בהבנת האיסור של **בישול עכו"ם** (אי משום איסור חתנות או משום שלא יהא ישראל רגיל אצלו במאכל ובמשתה ויאכילנו דבר טמא)

ביום א' פ' מקץ כתב הרז"ג מכתב להרבי עם כמה שאלות על ההדרן (1) הרי פשטות פשט הגמ' היא שהאיסור בלוע מאיסור טרפות (גיעולי נכרים¹¹) ולא מצד בישול עכו"ם (ומוסיף שהדבר הי' לפלא בעיני ובעיני אנ"ש)

(2) בשו"ע מופיע דין נעיצת סכין בקרקע לראשונה בהלכות בשר בחלב (סימך צ"ד ס"ז בהגהת הרמ"א) ו"לכאורה זהו¹²" רק משום גיעולי נכרים (בילוע טרפות או בשר וחלב) ואינו קשור לכאורה עם בישול עכו"ם ואיסור חתנות

(3) אם האיסור הוא מצד בישול עכו"ם קשה, הרי מדובר ב"אתרוג" ואתרוג נאכל כשהוא "חי"¹³ ולא חלין עליו דיני בישול עכו"ם

לא עלה בידנו למצוא העתק מהכי"ק אלא מה שנרשם ע"י הרז"ג ממה ששמע מהמזכיר.

(11) להעיר מההדרן על מס' עבודה זרה (בלתי מוגה משנת תשמ"ד תו"מ התוועדויות תשמ"ד 2460 ששם אכן ביאר הרבי שהסכין הי' בלוע ממאכל איסור

(12) מהמענה שנרשם על העתק המכתב משמע שעל תבות אלו בא המענה #2

(13) כנ"ל שתיבות אתרוג וחי נרשמים שע"ז בא מענה #3

יצוין שבשיחת ש"פ מקץ ס"ה התיחס הרבי להשאלות שנשאלו על ההדרן באמרו "געלויבט דער אויבשטער זיינען געווען אנדערער וואס האבן געפרעגט שאלות"

וע"ז ענה הרבי¹⁴ וחלק המענה נכנס להנחה

(1) בתור הוספה שיש לפרש שכאן סכיננו מיוחד לפירות וכיו"ב הבא לקינוח (כרגיל בעשירים) ובמילא האיסור הוא מטעם בישול עכו"ם ועפ"ז יתורצו עוד דיוקים שלא הוזכרו¹⁵

מה הוא הפשיטות בנוגע לשבור מלכא ואדרבה

(2) כהלכות הגעלה שהם בהלכות פסח כמפורש בשו"ע סימן קכ"א ס"ג¹⁶

(3) הראה מי שהוא אכל אתרוג חי¹⁷

שעה קלה לאחר שנמסר לו מענות הנ"ל ביום א' פ' מקץ כתב עוד מכתב להרבי ובו מוסיף לשאול על זה שאתרוג אינו נאכל כמו שהוא חי (1) "שיש ראי' מגמרא" שאתרוג הי' "לרבן גמליאל" כמדומה ואבל בו ונתן לצאת בו ידי חובתו" שמזה משמע שהיו אוכלים האתרוג "חי" (2) "גם לימונס אוכלים כשהוא חי" (3) אם מדובר באתרוג מבושל (ואינו נאכל כמו שהוא חי) איך אכלו מור יהודא הלא הי' אסור מצד בישול עכו"ם? אלא מוכרח לומר א"כ, שמדובר באופן שהאתרוג נתבשל בבית יהודי, והאתרוג עצמו (קודם שנגע בו הסכין) הי' מותר באכילה. וא"כ חשש האיסור, אינו מצד בישול האתרוג, אלא מצד שבסכין זה השתמשו קודם לחתוך פירות

(14) המספרים הם לפי סדר השאלות ואינם חלק מהמענה

(15) ראה בכל זה ההנחה של שבת פ' מקץ תשל"א ס"ה ובלקו"ש חכ"ד ע' 33 ובהערות שם

(16) לכאורה הכוונה שכשם שהלכות הגעלה מופיעים בהלכות פסח (באו"ח) בגלל שאז מבואר לראשונה דיני הגעלה ומשם לומדים לכל האיסורים. כמו"כ דיני נעיצת סכין בקרקע, שמופיע לראשונה בהלכות בשר וחלב, אין ראי' מזה שאינו שייך גם באיסור בישול עכו"ם

(17) ראה ההמשך בזה במענה הבא

אחרים, שחלים עליהם איסורי בישול עכו"ם, ושוב אין נפק"מ אם אתרוג נאכל כמו שהוא חי¹⁸

וע"ז ענה הרבי

1) על תיבת גמרא ציין הרבי ל"ו ע"ב¹⁹ על תיבת "לרב גמליאל כתב הרבי "לרב חנינא"

על תיבת "חי" כתב הרבי מאין לו הפשיטות יותר מבכאן ובלאו הכי צ"ל דרב חנינא האט ניט געביסן ח"ו האתרוג כ"א חתך ע"ד המסופר בע"ז

2) "לימונס" אולי יודיענו מי אכל עכ"פ כזית א' מזה?

להעיר משבת ק"ח ע"ב²⁰ ובהר"ן שם²¹

להעיר מסידור יעב"ץ ברכות הנהנין²² בנוגע לאתרוג

מהנסמן בהשערים²³ לקצש"ע סימן נ"ב ובנושא כלים

18) על שאלה זו לא קיבל מענה אבל נתבאר בש"פ מקץ ובהערות ללקו"ש הנ"ל ומשמע שאכן האתרוג עצמו נתבשל באופן שאין עליו חשש בישול עכו"ם

19) הכוונה לסוכה לו ע"ב "ר' חנינא מטביל בה ונפיק בה" ובפרש"י אוכל מקצתו

20) הכוונה לכאורה "תני ר' יהודה בר חביבא אתרוג צנון וביצה אילמלא קליפתן החיצונה אינן יוצאין מבני מעיים לעולם"

21) "פירוש מורי הרב נר"ו ... אתרוג וצנון מחמת גריעותם אינן יוצאין מבני מעיים לולי קליפתם שהיא חשובה מהם"

22) ע' 106 ברשימת "איך לברך על כל מין בסדר א"ב" ושם מחלק בין אתרוג חי למבושל

23) לכאורה הכוונה לשערים מצויינים מהרב (שלמה זלמן) ברוין בפירושו לסעיף ט' שם

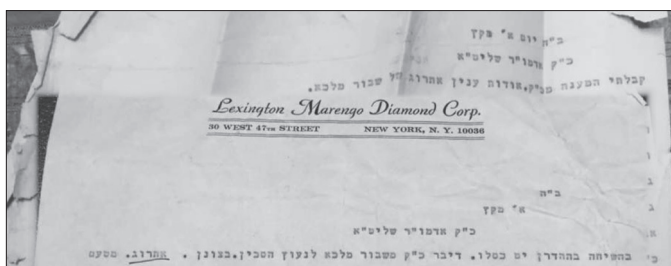
מלאכה בפני הציבור.

וועד דאך די שאלה: פארוואס האט ער דאס געטאן פאר רב יהודה'ן? איז דאס ע"ד ווי די גמרא (סוטה מא, ב) זאגט בנוגע צו אגריפס'ן, אז אעפ"י וואס "מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול", איז אבער בנוגע א מצוה - כבוד חורה וכו' - איז אנדערש, און זיין כבוד, וויבאלד ער טוט דאס עפ"י ציווי החורה. ד.ה. אז אויב מען טוט דאס מצד החורה, וואס "בי מלכים ימלוכו" (משלי ח, טו), איז

הנחת הת' בלתי מובה

- אדרבה -
(א) דיש לפרש שכאן סכיננו מיוחד לפירות וכיו"ב הבא לקינוח כרגיל בעשירים, ובמילא האיסור מסעם ביסולי עכו"ס.
ועפ"ז יחורצו עוד דיוקים שלא הוזכרו.

277

איידער מ'גייט צו פירוש רש"י, איז נאך געבליבן וואס מ'דארף מסיים זיין בנוגע דעם הדרן, וואס געלויבט-דער-אויבערשטער זיינען געווען אנדערע וואס האבן געפרעגט שאלות, אבער פון די שאלות וואס זיינען אנגעקומען ווייזט אויס אז מ'האט נישט אויפגעכאפט דעם נקודת הענין.

עס איז דא אמאל וואס דער חידוש איז אין כללות הענין, אבער אין די פרטים איז נישטא קיין חידוש, און ס'איז דא אמאל פארקערט, אז דער חידוש איז אין די פרטים, אבער אין כללות הענין איז נישטא קיין חידוש, ד.ה. אז דאס איז שוין א-באוואוסטע זאך;

דער הדרן איז געווען געבויט אויף א דרך אין לימוד וואס לצערינו הרבים איז עס נישטא אין לימוד הישיבות, אדער מצד קושי הדבר, אדער מצד אהיכות הדבר, און דאס איז אז יעדער פרט אין חורה

- איז מ'דיוק, -

הנחת הת' בלתי מובה

356

למעלה חלק ההנחה של ההתוועדות של י"ט כסלו (שי"ל) אחר ש"פ מקץ) בו העתיקו חלק מהמענה למטה מזה ב' המכתבים (שניהם מיום א' פ' מקץ) מכתב הראשון מעל השני למטה רואים חלק מהנחה של ש"פ מקץ "געלויבט דער אויבערשטער"